

Het onderwijssysteem van

Tsjechië

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Tsjechië. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Tsjechië met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

Disclaimer

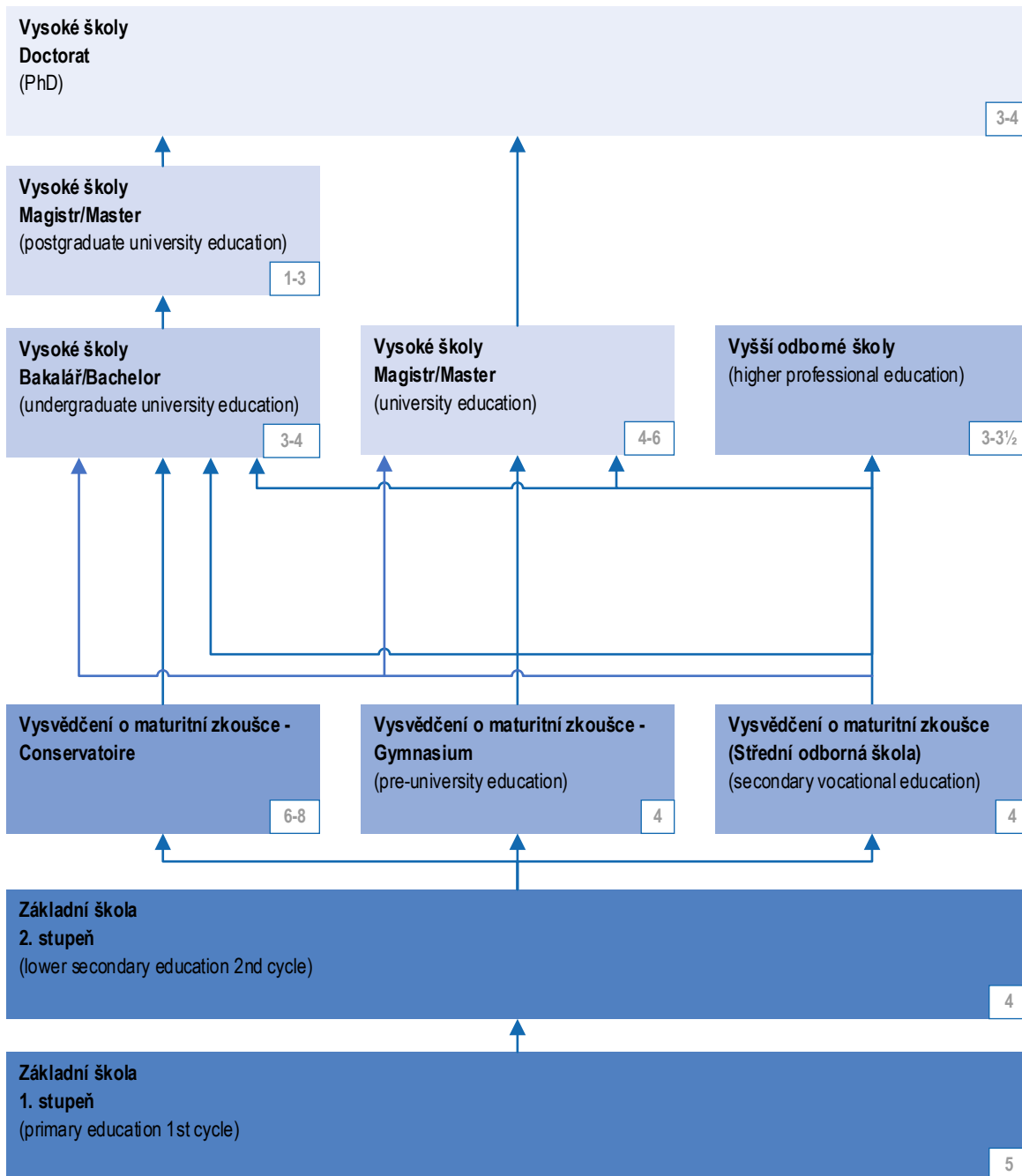
We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Copyright

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/onderwerpen/copyright voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Tsjechië

0 Duur van opleiding

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's en het vergelijkbare niveau in het kwalificatieraamwerk voor de Europese Hoger Onderwijsruimte (EHEA-QF). De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Diploma	EHEA-QF	EQF	Vergelijkbaar met	NLQF	EQF
<i>Výuční list</i>			een mbo-diploma niveau 2 of 3	2 of 3	2 of 3
<i>Vysvědčení o maturitní zkoušce van een Střední odborné učiliště</i>			een mbo-diploma niveau 3 of 4	3 of 4	3 of 4
<i>Vysvědčení o maturitní zkoušce van een Střední odborná škola</i>			een vwo-diploma voor het algemeen vormende deel en een mbo-diploma niveau 3 voor het beroepsgerichte deel	4+/3	4/3
<i>Maturitní zkouška van een conservatorium</i>			een havodiploma voor het algemeen vormende deel en een mbo-diploma niveau 3 of 4 voor het beroepsgerichte deel	3 of 4	3 of 4
<i>Vysvědčení o maturitní zkoušce van een Gymnázium</i>			een vwo-diploma	4+	4
<i>Diplom absolventa vyšší odborné školy met de titel DiS</i>	1 ^e	5	2 tot 3 jaar hbo	5 of 6	5 of 6
<i>Diplom met de graad van Bakalář</i>	1 ^e	6	een hbo- of wo-bachelor	6	6
<i>Diplom met de graad van Magistr of Master/Inženýr</i>	2 ^e	7	een hbo- of wo-master	7	7

Let op:

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontleen.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of
- -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Meer informatie over de Nederlandse diploma's kun je vinden via onze webpagina's over het [onderwijssysteem Nederland](#).
- Hoe we diploma's vergelijken kun je lezen op onze webpagina [Diplomawaardering](#).

Onderwijssysteem Tsjechië

- [SBB](#) waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan anders zijn wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot een mbo-opleiding of werk.

■ **Introductie**

Tsjechië (Česká Republika) is een parlementaire democratie. In 2004 is Tsjechië lid geworden van de EU.

Geschiedenis

De Republiek Tsjechoslowakije werd opgericht in 1918. Tijdens de periode 1946-1989 werd Tsjechoslowakije een federatie die uit 2 delen bestond: de Tsjechische Republiek en de Slowaakse Republiek. In 1993 is de federatie opgeheven zijn de Tsjechische Republiek en de Slowaakse Republiek uit elkaar gegaan, waarbij de twee delen onafhankelijke staten werden.

Onderwijs

In Tsjechië is het ministerie van Onderwijs, Jeugd en Sport (*Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy*) verantwoordelijk voor het onderwijs. Het hoger onderwijs heeft altijd een belangrijke plaats ingenomen in de Tsjechische geschiedenis. Zo werd de eerste universiteit in Centraal Europa, de Karelsuniversiteit (*Univerzita Karlova*) al in 1348 gesticht in Praag. In 1707 werd de eerste Tsjechische Technische Universiteit opgericht (*Ceské vysoké učení technické*), eveneens in Praag. Vanaf 1991 werden nieuwe hogeronderwijsinstellingen opgericht in onder andere *Opava, České Budějovice en Plzeň*.

Vóór 1989 heeft de invloed van de communistische ideologie een stempel gedrukt op met name het onderwijs aan middelbare scholen en aan hogeronderwijsinstellingen. Na 1989 kregen instellingen meer autonomie en academische vrijheid. Ook nam het aantal studenten in het voortgezet en hoger onderwijs toe. Er bestaat een groot aantal privé-instellingen voor voortgezet en hoger onderwijs en dit aantal blijft groeien.

Algemene kenmerken

- Leerplicht: 6 tot 16 jaar.
- Voertaal: Tsjechisch, maar steeds meer opleidingen in het hoger onderwijs worden in het Engels aangeboden.
- Academisch jaar: 12 kalendermaanden (2 semesters).

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Scholen zijn gerangschikt naar aard en niveau van het soort onderwijs dat ze aanbieden.

De *základní škola* (algemeen vormend onderwijs) combineert het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs en is verplicht.

De duur van de opleiding is 9 jaar:

- een 5-jarige eerste (leeftijd 6-11 jaar);
- een 4-jarige tweede fase (leeftijd 11-15 jaar).

Na voltooiing van het primair en lager voortgezet onderwijs hebben de leerlingen het niveau van het *základní vzdělání* (lager onderwijs) bereikt. Er wordt alleen een *Vysvědčení* (eindrapport) verleend. Leerlingen die een *základní škola speciální* (speciale basisschool) hebben voltooid, ontvangen ook een *základy vzdělání* (eindrapport).

Meestal volgen leerlingen na de onderbouw de 4-jarige bovenbouw van een *základní škola* (lager onderwijs of algemeen vormend onderwijs). Leerlingen kunnen ook de overstap maken naar een *Gymnázium* (gymnasium) of een *Střední (odborná) škola* (algemeen vormend en beroepsonderwijs).

Gymnázium

Na afronding van de eerste fase kunnen leerlingen die zijn geslaagd voor het toelatingsexamen overstappen naar het *Gymnázium* (gymnasium). Het *Gymnázium* heeft het karakter van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

In de praktijk volgen de meeste leerlingen het 4-jarige *Gymnázium*. De 6-jarige en 8-jarige trajecten zijn bedoeld voor zeer getalenteerde kinderen. Het gemiddelde percentage van een leeftijdsgroep dat naar een *Gymnázium* gaat ligt rond de 15%.

Leerlingen doen eindexamen in 4 of 5 vakken, waarvan Tsjechisch en een vreemde taal verplicht zijn. Ze kunnen ook een profiel kiezen. De school is hoofdverantwoordelijk voor de inhoud en het afnemen van het eindexamen. Na het slagen voor het eindexamen wordt het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* (eindexamencertificaat) uitgereikt. Dit diploma wordt ook kortweg *Maturita* genoemd.

We vergelijken het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* van een *Gymnázium* met een vwo-diploma.

Het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* of *Maturita* geeft in Tsjechië niet automatisch toelating tot alle instellingen van het hoger onderwijs – voor toelating tot sommige instellingen is een toelatingsexamen vereist. Dit getuigschrift wordt ook verleend door de *Střední odborné školy* of de *Střední odborné učiliště* (zie hieronder) en heeft dezelfde rechtsgeldigheid als het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* behaald aan het *Gymnázium*.

Leerlingen zijn meestal 19 jaar wanneer ze eindexamen doen en hebben dan in totaal 13 jaar onderwijs genoten.

Střední školy

Střední školy bieden onderwijs (bovenbouw) aan op 3 niveaus, evenals postsecundair onderwijs:

1. *Střední vzdělání* (middelbaar beroepsonderwijs) met een duur van 1 of 2 jaar, wordt verzorgd aan de scholen voor middelbaar beroepsonderwijs. Dit zijn de *Odborná škola* of *Odborné učiliště* of *Praktické školy* (vakscholen). Deze opleidingen zijn gericht op leerlingen die het lager onderwijs niet succesvol hebben voltooid of die alleen beschikken over het *Základy vzdělání*.
2. *Střední vzdělání s výučním listem* (middelbaar beroepsonderwijs) met een duur van 2 of 3 jaar, wordt meestal verzorgd aan de *Střední odborné učiliště* (middelbaar beroepsonderwijs), afgekort SOU. Na voltooiing wordt een algemene of technische beroepskwalificatie verleend.
3. Aan het *Střední vzdělání s maturitní zkouškou* (algemeen vormend en beroepsonderwijs met het *Maturitní zkouška*) kan men een opleiding in het algemeen voortgezet onderwijs volgen of een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs. Duur van de opleidingen is ten minste 4 jaar, volgend op 9 jaar lager onderwijs. Na voltooiing wordt het *Maturitní zkouška* (*maturita* certificaat) verleend waarmee men toelating heeft tot het hoger onderwijs, al dan niet na het behalen van een toelatingsexamen.

Het middelbaar beroepsonderwijs op dit niveau wordt meestal verzorgd aan de *Střední odborné školy* (middelbaar beroepsonderwijs, afgekort SOŠ) of de *Střední odborné učiliště* (middelbaar beroepsonderwijs, afgekort SOU). Leerlingen zijn na voltooiing gekwalificeerd tot de uitoefening van het beroep.

Střední odborné školy zijn scholen waar een gedeelte van de lesstof bestaat uit algemeen vormende vakken en een deel uit beroepsvakken. Men doet eindexamen in 5 vakken:

- 2 algemeen vormende vakken;
- 3 praktijkvakken (praktijk en theorie).

Dit schooltype leidt op voor de arbeidsmarkt. Een groot aantal leerlingen stroomt door naar het hoger onderwijs. Een veel voorkomende school in dit systeem is de *Obchodní akademie* (School voor de handel).

Andere soorten scholen binnen het SOŠ-systeem zijn:

- *Střední zemědělská škola* (Agrarische middelbare school)
- *Střední odborná škola gastronomická* (Middelbare school voor de gastronomie)
- *Střední zdravotnická škola* (Middelbare school voor de gezondheid)
- *Střední pedagogická škola* (Middelbare school voor pedagogiek)
- *Střední průmyslová škola (SPŠ)* (Middelbare industrieschool)

De duur van een SOŠ-opleiding is meestal 4 jaar, maar er zijn ook 2- en 3-jarige opleidingen. Deze laatste worden afgesloten met het *Vysvědčení o závěrečné zkoušce* (Getuigschrift van het eindexamen). Alleen de 4-jarige opleiding wordt afgesloten met het *Vysvědčení o maturitní zkoušce*.

Let op: Dit diploma heeft dezelfde rechtsgeldigheid als een *Vysvědčení o maturitní zkoušce* behaald aan een *Gymnázium* en geeft toegang tot de toelatingsexamens van het hoger onderwijs.

We vergelijken het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* van een *Střední odborná škola* met een vwo-diploma voor het algemeen vormende deel en met een mbo-diploma niveau 3 voor het beroepsgerichte deel.

Bij de *Střední odborné učiliště (SOU)* is het leren van een vak het hoofddoel. De opleiding duurt 2 tot 4 jaar. Leerlingen sluiten de 4-jarige opleiding af met een *Vysvědčení o maturitní zkoušce*. Dat diploma geeft toegang tot het hoger onderwijs. Leerlingen sluiten de 2-tot 3-jarige opleiding af met een *Výuční list*.

We vergelijken het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* van een *Střední odborné učiliště* met een mbo-diploma niveau 3 of 4. Dit hangt af van de duur en inhoud van de opleiding.

We vergelijken de *Výuční list*, behaald na een 2- of 3-jarige opleiding aan een beroepsschool (SOU), met een mbo-diploma niveau 2 of 3. Dit hangt af van de duur en inhoud van de opleiding.

Het SOŠ en SOU zijn soms samengevoegd in eenzelfde school, de zogeheten *Integrovaná střední škola* (afgekort *ISŠ*) oftewel *geïntegreerde middelbare school*. Leerlingen van een SOŠ of SOU kunnen verder studeren aan een *Vyšší odborná škola* (hogere beroepsschool, afgekort *VOŠ*) of aan een *Vysoká škola* (hogeschool of universiteit). Ook bestaat er de mogelijkheid voor SOŠ en SOU

leerlingen die niet het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* hebben behaald en die dit later alsnog willen halen om een *Nástavbové studium* (bovenbouwstudie) te volgen. Dit is een 2-jarige studieperiode die is bedoeld ter voorbereiding op het behalen van het *Vysvědčení o maturitní zkoušce*.

Houders van een *Vysvědčení o maturitní zkoušce* behaald aan een *SOŠ* of *SOU* hebben dezelfde rechten, maar het onderwijsniveau aan een *SOŠ* is hoger dan dat aan een *SOU*. De diploma's geven geen automatische toelating tot het hoger onderwijs: leerlingen moeten een toelatingsexamen afleggen voor toelating tot een faculteit.

Kunstonderwijs

Conservatoria bieden in het middelbaar beroepsonderwijs programma's aan op het gebied van kunstonderwijs. De opleidingen hebben een nominale duur van 6-8 jaar en bestaan uit een combinatie van algemeen vormende vakken en beroepsgerichte vakken op het gebied van muziek, dans, zang en drama en bereiden de leerlingen voor op een artistieke carrière, al dan niet gecombineerd met het docentschap.

We vergelijken het *Maturitní zkouška* van een conservatorium met een havodiploma voor het algemeen vormende deel en met een mbo-diploma niveau 3 of 4 voor het beroepsgerichte deel.

Vyšší odborné školy

De *Vyšší odborné školy* (hogere vakscholen/beroepsopleidingen) verzorgen diverse vakopleidingen met een nominale duur variërende van 3 tot 3½ jaar op een hoog technisch niveau (*skilled professions*) en zijn naar inhoud en doelstelling vergelijkbaar met ten hoogste 3 jaar hoger beroepsonderwijs. Alleen diplomahouders van het *Střední vzdělání s maturitní zkouškou* (middelbaar beroepsonderwijs met het *Maturitní zkouška*) hebben toegang tot deze opleiding.

Opleidingen worden afgerond met het behalen van het *Diplom absolventa vyšší odborné školy* (met bijbehorend rapport *Vysvědčení o absolutoriu*) en de niet-academische titel *DiS* (*diplovaný specialista* oftewel gediplomeerd specialist). In het studieboekje, *Výkaz o studiu ve vyšší odborné škole* (bewijs van studie aan de Hogere Vakschool) staan alle gevolgde vakken, inclusief beoordeling.

We vergelijken het *Diplom absolventa vyšší odborné školy* met de titel *DiS* (*diplovaný specialista*) na een 3- en 3½-jarige opleiding met 2 tot 3 jaar hbo. Dit hangt af van de duur van de opleiding.

Postsecundair onderwijs

Postsecundair onderwijs wordt ook verzorgd door een *Střední škola* en is verdeeld in 3 typen van studie. Iemand die beschikt over een *Výuční list* heeft na 3 jaar studie zowel toegang tot de *Nástavbové studium* (*follow-up course*) als tot het *Maturitní zkouška* (middelbare schoolexamen). Slagen voor dit examen is vereiste om te kunnen toetreden tot het tertiair onderwijs (hoger onderwijs).

■ Toelating hoger onderwijs

Aan toelating tot sommige studierichtingen aan Tsjechische hogeronderwijsinstellingen gaat een toelatingsexamen vooraf waarbij de behaalde middelbare schoolresultaten worden gewogen. Instellingen en faculteiten zijn zelf verantwoordelijk voor de hele toelatingsprocedure.

Als toelatingsvoorwaarde geldt het *ysvědčení o maturitní zkoušce*. Het maakt niet uit of het behaald is aan een *Gymnázium*, een *Střední odborná škola* of aan een *Střední odborné učiliště*. Maar aangezien leerlingen van een *Gymnázium* voorbereidend wetenschappelijk onderwijs hebben genoten, zijn zij in principe beter voorbereid op het volgen van bepaalde studies in het hoger onderwijs. Het merendeel van de leerlingen dat wordt toegelaten tot een universiteit heeft dan ook een *Gymnázium* afgerond.

Het toelatingsexamen kan bestaan uit een schriftelijke toets en/of een interview.

■ Hoger onderwijs

Het Tsjechische hoger onderwijs kent een unitair stelsel, waarin geen strikt onderscheid wordt gemaakt tussen wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs. Dit vindt plaats aan de *univerzita*, *akademie*, *institut* of *college*. De traditionele naam van de instelling verwijst niet altijd naar het type onderwijs dat wordt verzorgd. Zo is de *Vysoká škola ekonomická* een Universiteit voor Economie.

Sommige opleidingen hebben zowel de kenmerken van het hoger beroepsgericht onderwijs als van het universitair onderwijs. Een voorbeeld hiervan zijn de opleidingen tot leraar basisonderwijs die aan universiteiten worden verzorgd. Sommige universiteiten worden als *Vysoká škola* (hogeschool) aangeduid. Een *Vysoká škola* is dus niet per definitie een niet-universitaire instelling voor hoger onderwijs.

De *Vysoké školy* bieden zowel geaccrediteerde opleidingen als *lifelong learning programmes* aan. De universiteiten verzorgen geaccrediteerde studieprogramma's op bachelor, master en doctoraal niveau. De hogescholen verzorgen voornamelijk geaccrediteerde opleidingen op bachelorniveau en

soms op masterniveau. Hogeronderwijsinstellingen kunnen zowel een publieke als een privé-status hebben.

Tsjechië heeft 27 openbare hogeronderwijsinstellingen, 2 hogere staatsinstellingen (de Politieacademie in Praag en de Universiteit voor Defensie te Brno) en 46 particuliere hogeronderwijsinstellingen. Al deze instellingen zijn erkend door de staat.

Daarnaast zijn er buitenlandse *colleges*, zoals de *Anglo-American University*. Deze laatste is in Tsjechië geaccrediteerd en maakt formeel deel uit van het Tsjechische hoger onderwijs.

Steeds meer buitenlandse studenten studeren in het Tsjechische hoger onderwijs.

■ Universitair onderwijs

Tot de groep van universitaire instellingen behoren de *univerzita*, *akademie*, *vysoké učení technické*, *vysoká škola*, etc. De universiteiten bestaan uit verschillende faculteiten. Ze bieden *Bakalář-*, *Magistr-* en *PhD*-programma's aan. Masteropleidingen leiden tot de academische graad van *magistr*, *magistr umění*, *inženýr*, *inženýr architekt*, *doktor medicíny*, *doktor zubního lékařství* of *doktor veterinárního lékařství*, afhankelijk van het type studie.

Het selectiebeleid van universiteiten is competitief. Er zijn 3 breed georiënteerde, traditionele universiteiten: de *Univerzita Karlova v Praze* (Karelsuniversiteit in Praag) de *Univerzita Palackého v Olomouci* (Palacký universiteit in Olomouc) en de *Masarykova Univerzita v Brně* (Masaryk Universiteit in Brno). Zie ook [Overzicht hogeronderwijsinstellingen](#).

■ Niet-universitair hoger onderwijs

Tot deze categorie behoren vooral erkende privé-instellingen. Deze bieden bacheloropleidingen aan en soms wordt tevens een masteropleiding verzorgd.

Vysoké školy

Vysoké školy bieden studieprogramma's aan in drie fasen: *bakalář* (bachelor), *magistr* (master) en de promotie, volgend op de master. Alle 3 typen van studie kunnen fulltime, parttime of op basis van *distance learning* worden gevolgd.

Bakalářský program (bacheloropleidingen)

Deze opleidingen zijn in 1990 ingevoerd. Daarvoor kozen studenten voor een unitaire 4- tot 6-jarige opleiding, afhankelijk van de studierichting. De *Bakalářský*-opleiding heeft als doel de student voor te bereiden op de uitoefening van een beroep en geeft ook toegang tot een studieprogramma in de masterfase. De minimum toegangseis is het *Střední vzdělání s maturitní zkouškou* en de studieduur is 3 jaar (6 semesters) tot 4 jaar.

Tijdens de opleiding wordt gewoonlijk een bachelorscriptie geschreven. Na het afronden van de opleiding wordt het getuigschrift *Diplom* uitgereikt en mogen afgestudeerden de titel *bakalář* (Bc.) voeren. Aan geslaagden van een kunstopleiding wordt de titel van *bakalář umění* (BcA.) verleend.

We vergelijken het *Diplom* met de graad *Bakalář* met een hbo- of wo-bachelor. Dit hangt af van de inhoud van de opleiding.

Magistr (kort)

Korte *Magisterský*-opleidingen bestaan sinds 1990. De korte *Magistr*-opleidingen duren 1 tot 3 jaar. Het eindniveau hiervan is in principe gelijk aan de lange *Magistr*-opleidingen. Toelating gebeurt op basis van een *Bakalář* diploma. Er is selectie aan de poort. Studenten sluiten het programma af met een staatsexamen en het verdedigen van een *Diplomová práce* (scriptie) of *thesis*. Na afloop krijgen ze het getuigschrift *Diplom* en mogen ze de titel *Magistr* (Mgr.), *Magistr umění* (MgA.), *Inženýr* (Ing.), of *Inženýr architekt* (Ing.arch.), voeren, afhankelijk van de studierichting.

Magistr (lang)

De studieduur van de lange, unitaire *Magisterský* opleidingen is 4, 5, 5½ of 6 jaar. Vijfjarige opleidingen komen het meest voor. De 4-jarige opleidingen zijn bijvoorbeeld opleidingen leraar lager onderwijs en de 6-jarige opleidingen betreffen veelal studies die opleiden tot een gereguleerd beroep zoals dat van arts of dierenarts. De titel van *Magistr* wordt verkregen in de

geesteswetenschappen, sociologie, natuurkunde, theologie, rechten, farmacie, en kunsten; de titel van *Inženýr* wordt behaald na het afronden van een opleiding in de richting architectuur (Ing.arch), economie, landbouw, scheikunde, en civiele techniek, technologie en techniek. Tot 1991 vormden de lange *Magistr/ Inženýr* opleidingen de standaard universitaire programma's.

Hieronder een overzicht van de graden die worden verleend na het succesvol afronden van een *Magistr*-opleiding; het betreft zowel de lange als de korte opleiding:

- *magistr (Mgr)*: geesteswetenschappen, sociologie, natuurkunde, theologie, rechten, farmacie, lerarenopleidingen en politieacademie;
- *magistr umění (MgA)*: kunsten (muziek, dans schilderkunst etc.);
- *inženýr (Ing.)*: economie, techniek, landbouw, bosbouw en defensie;
- *inženýr architekt (Ing. arch.)*: architectuur;
- *doktor medicíny (MUDr.)*: geneeskunde;
- *doktor zubního lékařství (MDDr.)*: tandheelkunde;
- *doktor veterinární medicíny (MVDr.)*: diergeneeskunde.

We vergelijken het *Diplom* met de graad *Magistr* met een hbo- of wo-master. Dit hangt af van de inhoud van de opleiding.

Wetenschappelijke promotie

De wetenschappelijke promotie kent een duur van 3-4 jaar en wordt verzorgd door alle erkende universiteiten; het accent ligt op het verrichten van wetenschappelijk onderzoek.

De promotie behelst het schrijven van een proefschrift en een staatsexamen. De promotie wordt afgerond met de verlening van de graad van *doctor* (afgekort als PhD). De titel wordt na de naam vermeld. Het niveau van de graad van *Doctor* (afgekort als PhD) is in Nederlandse termen vergelijkbaar met dat van een wetenschappelijke doctorsgraad.

■ Beoordelingssystemen

In het Tsjechische onderwijs worden 2 beoordelingssystemen gebruikt:

- 1 voor het voortgezet onderwijs;
- 1 voor het hoger onderwijs.

Het volgende systeem gebruiken middelbare scholen:

In cijfers	Omschrijving	Betekenis
1	<i>Výborný</i>	Uitstekend
2	<i>Chvalitebný</i>	Loffelijk
3	<i>Dobrý</i>	Goed
4	<i>Dostatečný</i>	Voldoende
5	<i>Nedostatečný</i>	Onvoldoende

Het eindoordeel op het *Vysvědčení o maturitní zkoušce* kan luiden: *Prospěl/a* (Geslaagd) of *Prospěl/a s vyznamenáním* (Geslaagd met lof) of *Prospěl/a velmi dobře* (Erg goed geslaagd). De laatste beoordeling is meestal te vinden op oudere diploma's.

Momenteel is elke hogeronderwijsinstelling verantwoordelijk voor haar eigen toetsingsstelsel.

Tot 2006 werd op het *Vysvědčení o státní závěrečné zkoušce* (Getuigschrift van het Staatsexamen) verleend. Het *Vysvědčení o státní závěrečné zkoušce* is sinds 2006 vervangen door het diplomasupplement.

De beoordeling 'zeer goed' of 'uitstekend' komt relatief veel voor in het Tsjechisch hoger onderwijs. Het halen van hoge waarderingen is echter gemakkelijker in het voortgezet onderwijs dan in het hoger onderwijs (het eindoordeel *velmi dobře* komt veel voor). Bij een eindoordeel "uitmuntend" krijgt de geslaagde het *Vysvědčení s vyznamenáním* of *Merito ei tributum est* indien het diploma in het Latijn is opgesteld. Aangezien er maar enkele gradaties zijn in het Tsjechische beoordelingssysteem is een absolute vergelijking met het Nederlandse beoordelingssysteem, dat een waarderingssysteem kent van 1-10, niet mogelijk.

De tabel op de volgende pagina geeft aan hoe de ECTS *grades* (cijfers) in Tsjechië worden aangegeven.

ECTS	Punten	In cijfers	Omschrijving	Betekenis
A	100-90	1.0	<i>Výborně</i>	Uitstekend
B	89-80	1.5	<i>Velmi dobře</i>	Zeer goed
C	79-70	2.0	<i>Dobře</i>	Goed
D	69-60	2.5	<i>Uspokojivě</i>	Ruim voldoende
E	59-50	3	<i>Dostatečně</i>	Voldoende
F	49-0	4	<i>Nedostatečně</i>	Niet voldoende

Meer informatie over het *European Credit Transfer and Accumulation System* (ECTS) is beschikbaar in de Engelstalige [ECTS gebruikershandleiding](#) van de Europese Commissie.

■ Bolognaproces

In Tsjechië zijn alle hogeronderwijsinstellingen overgeschakeld op de bachelor-masterstructuur. Alleen specifieke studieprogramma's worden nog steeds als 5- of 6-jarige *Magistr*-opleidingen aangeboden, zoals geneeskunde, diergeneeskunde, rechten, lerarenopleidingen, sommige kunstopleidingen en farmacie. Deze programma's kennen geen bachelorfase.

- Informatie over de implementatie van het Bolognaproces in Tsjechië is te vinden op de [website van het Tsjechische ministerie van Onderwijs](#).
- Informatie over de huidige stand van zaken is te vinden op de [website van de Europese Hoger Onderwijsruimte \(EHEA\)](#).

■ Kwalificatieraamwerken

Tsjechië heeft in 2005 het Bologna kwalificatieraamwerk ingevoerd. De ontwikkeling van een volledig nationaal kwalificatieraamwerk, inclusief kwalificaties die geen deel uitmaken van het hoger onderwijs, is nog aan de gang.

■ Accreditatie en kwaliteitszorg

De [website van het ministerie van Onderwijs](#) geeft informatie in het Engels over de functie van de [NARIC](#), procedures voor erkenning, de erkenning van beroepskwalificaties, relevante wetgeving, een database met hoger onderwijsopleidingen, informatie over het diplomasupplement, het Tsjechische onderwijssysteem en nuttige links. Het ministerie geeft ook [een overzicht](#) van erkende Tsjechische instellingen.

■ Internationale verdragen

Tsjechië heeft de Lissabon Erkenningsconventie in 1997 ondertekend en in 1999 geratificeerd. Verder zijn er bilaterale verdragen met onder ander Slowakije, Polen, Hongarije en met sommige van de voormalige Sovjetstaten en Duitsland. Een *Memorandum of Understanding* betreffende de erkenning van diploma's behaald in het hoger onderwijs is ondertekend door de ministeries van Onderwijs van Oostenrijk en de Tsjechische Republiek.

Daarnaast tekende Tsjechië de *Convention on the Recognition of Studies, Diplomas and Degrees concerning Higher Education in the States belonging to the Europe Region*, het *Protocol of the European Convention on the Equivalence of Diplomas leading to Admission to Universities CETS No.: 049*, de *European Convention on the Academic Recognition of University Qualifications CETS No.: 032* en de *European Convention on the Equivalence of Periods of University Study, CETS No.: 021*.

Meer informatie over erkenning van onderwijs gevolgd in landen met bilaterale verdragen (Duitsland, Hongarije, Polen en Slovenië) staat op de [website van de Masaryk University](#).

■ Diplomasupplement

Het diplomasupplement wordt tweetalig afgegeven (Tsjechisch en Engels). De structuur van het *Diploma Supplement (DS)* komt overeen met die van het *European Diploma Supplement template*.

Meer informatie over het diplomasupplement staat op de [Europass website](#).

■ Samenstelling dossier

Een compleet dossier voor het algemeen vormend en beroepsonderwijs bestaat uit het eindexamen (Vysvědčení o maturitní zkoušce/Vysvědčení o závěrečné zkoušce/Výuční list). Aanvullende informatie kan worden gevonden in de jaarrapporten die de vakkenoverzichten en cijferlijsten bevatten. Op elk diploma wordt per examenvak vermeld wat de uitslag is en ook wordt er een gemiddeld eendoordeel gegeven (variërend van geslaagd tot uitmuntend met lof).

Centraal onderaan staat altijd een stempel van de school waar het diploma is behaald en linksboven op het diploma staat vermeld op welke type school het diploma is verkregen. Op de bijbehorende jaarrapporten (Vysvědčení) staan alle vakken (met beoordeling) waarin onderwijs is genoten. Vaak wordt een diplomasupplement bijgevoegd, opgesteld door de instelling.

Een compleet dossier voor het hoger onderwijs bestaat uit het *Diplom* en het diplomasupplement.

■ **Overzicht hogeronderwijsinstellingen**

[Het ministerie van Onderwijs, Jeugd en Sport](#) geeft overzichten van alle erkende hogeronderwijsinstellingen in Tsjechië (openbare instellingen, privé-instellingen en staatsinstellingen).

■ **Handige websites**

- [Het Tsjechische ministerie van Onderwijs, Jeugd en Sport](#) (*Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy*) geeft o.a. informatie over de implementatie van [het Bolognaproces](#) in Tsjechië.
- [De Česká Konference Rektoru](#), de vereniging van Tsjechische hogeronderwijsinstellingen.
- [De Tsjechische NARIC](#) (het *National Academic Recognition and Information Centre*) met onder meer uitgebreide informatie over het Tsjechische onderwijssysteem.